

Nr 185.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beräkning i vissa fall av engångsavgift enligt § 9 mom. 1 i reglementet för statens pensionsanstalt beträffande lärarbefattningar vid kommunal fortsättningsskola; given Stockholms slott den 23 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag (prop. nr 198) be-
myndigade 1926 års riksdag (riksd. skr. nr 260) Kungl. Maj:t att för be-
redande av rätt till delaktighet i statens pensionsanstalt för, bland an-
nat, lärare vid fortsättningsskolor vidtaga ändring av det för pensions-

anstalten gällande reglementet i huvudsaklig överensstämmelse med vid statsrådsprotokollet fogat förslag. Med stöd av det av riksdagen sålunda lämnade bemyndigandet utfärdade Kungl. Maj:t den 18 juni 1926 kungörelse i ämnet (nr 350).

I syfte att för äldre befattningshavare underlätta inträdet i pensionsanstalten innehöll nyssnämnda av riksdagen godkända förslag bestämmelser om nedsättning i vissa fall av den i § 9 mom. 1 i reglementet omfördälda, för retroaktiv giltighet av reglementet föreskrivna engångsavgiften. Dessa bestämmelser infördes, såvitt angår lärarpersonal, genom förenämnda kungörelse den 18 juni 1926 under mom. 5 i övergångsstadgandena till kap. IV i reglementet och voro beträffande lärare vid fortsättningsskolor av i huvudsak följande innehåll:

Om huvudman för kommunal fortsättningsskola reglerade befattning enligt § 5 i anstaltens reglemente och före den 1 januari 1929 anmälde densamma för beredande av pensionsrätt åt innehavaren (mom. 5 b) i övergångsstadgandena), skulle engångsavgiften ej utgå med högre belopp än det, för vilket huvudmannen enligt § 9 mom. 2 i reglementet ägde uttaga ersättning genom löneavdrag av befattningshavaren. Under nu angivna förutsättning efterskänktes sålunda hela den på huvudmannen belöpande delen av engångsavgiften. Därest befattning vid kommunal fortsättningsskola däremot först efter den 31 december 1928 anmälde för beredande av pensionsrätt åt innehavaren (mom. 5 a) i övergångsstadgandena), skulle engångsavgiften utgå med belopp, motsvarande den del av engångsavgiften, för vilken huvudmannen finge uttaga ersättning hos befattningshavaren, jämte hälften av den huvudmannen åvilande andelen av engångsavgiften. I detta fall efterskänktes sålunda allenast hälften av huvudmannens andel av engångsavgiften. Även huvudman för enskild fortsättningsskola (mom. 5 c) i övergångsstadgandena) kunde komma i åtnjutande av lindring i engångsavgift enligt i sist omfördälda fall angivna beräkningsgrunder, dock endast efter prövning av Kungl. Maj:t och endast i fråga om befattning, som anmälde före den 1 januari 1929.

Den ursprungligen till utgången av år 1928 begränsade tidsfristen för åtnjutande av lindring i engångsavgift jämlikt mom. 5 b) och c) i övergångsstadgandena har sedermera på därom gjorda framställningar förlängts. Senast har genom kungörelse den 6 maj 1932 (nr 120) nämnda tidsfrist utsträckts att omfatta tiden intill utgången av år 1932. Enligt för närvarande gällande bestämmelser äger på grund härav huvudman för kommunal fortsättningsskola att åtnjuta lindring i förekommande engångsavgift med belopp, motsvarande hela den å honom belöpande andelen av engångsavgiften, därest befattningen reglerats samt anmälts hos pensionsanstalten före den 1 januari 1933. Om anmälan skett först senare, är huvudmannen däremot berättigad att åtnjuta nedsättning med allenast hälften av nyssnämnda belopp.

Malmö stads folkskolestyrelse har nu hos Kungl. Maj:t hemställt om ytterligare utsträckning, såvitt angår befattningar vid Malmö stads fortsättningsskolor, av tidsfristen för åtnjutande av i mom. 5 b) i övergångsstadgandena till kap. IV stadgad lindring i avseende å beräkning av engångsavgift. Till stöd härför har folkskolestyrelsen anfört, att styrelsen redan under september 1927 till stadsfullmäktige i Malmö ingivit förslag till reglering av vissa befattningar såsom lärare i verkstadsarbete vid Malmö stads fortsättningsskolor men att stadsfullmäktige ansett med den slutliga prövningen av detta förslag böra anstå i avvaktan på väntade nya bestämmelser i fråga om fortsättningsskolornas organisation m. m., i vilket ämne kungörelse utfärdats den 30 december 1932 (nr 586). Till närmare utveckling av framställningen har folkskolestyrelsen anfört, bland annat, följande:

Folkskolestyrelsens i september 1927 till stadsfullmäktige avgivna regleringsförslag hade avsett 7 manliga och 2 kvinnliga lärare i verkstadsarbete vid Malmö stads fortsättningsskolor. Efter utfärdandet år 1932 av ändrade bestämmelser angående fortsättningsskoleväsendet hade stadsfullmäktige till prövning förehaft regleringsfrågan och i december 1933 godkänt reglering av 6 av de i 1927 års regleringsförslag upptagna 7 manliga lärarbefattningarna ävensom båda de kvinnliga lärarbefattningarna.

Då styrelsens förenämnda regleringsförslag under år 1928 varit under förberedande behandling hos vederbörande kommunala myndigheter, hade det ansetts, att fortsättningsskolans framtida gestaltning i Malmö borde tagas under omprövning, innan ställning togs till detta förslag. Härvid borde även beaktas, huruvida den nya lagstiftningen på området — varmed i främsta rummet åsyftats kungörelsen den 20 juli 1925 (nr 352) om ändrad lydelse i vissa delar av 1918 års fortsättningsskolestadga — borde föranleda någon ändring av skolans organisation, varjämte förhållandet mellan denna skola och lärlingsskolan i avseende på den yrkesbetonade undervisningens anordning m. m. borde tagas i övervägande. Även de varje år i riksdagen väckta motionerna rörande fortsättningsskolorna hade bidragit till stadsmyndigheternas tvekan inför styrelsens regleringsförslag.

I enlighet med nyss angivna uppfattning hade stadsfullmäktige den 22 februari 1929 tillsatt en kommitté av fem personer för utredning av frågan om fortsättningsskolans framtida gestaltning i Malmö samt uppgörande av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Samma år hade chefen för ecklesiastikdepartementet utsett sakkunniga för att inom departementet biträda vid vissa utredningar rörande fortsättningsskolan och dess organisation. Då dessa sakkunniga hade att utreda en mångfald för fortsättningsskolorna betydelsefulla frågor — t. ex. frågorna om ett- eller tvåårig fortsättningsskola, förläggning av årskurs, undervisningstidens omfattning för årskurs, befrielse från fortsättningskolplikt, centralisering av fortsättningsskoleväsendet, anställningsvillkor för lärare vid fortsättningsskola, ålderstillägg till lärare vid fortsättningsskola och omfattningen av lärares tjänstgöring för erhållande av ålderstillägg — hade det ju endast varit i sin ordning, att Malmö stads fortsättningsskolkommitté velat avvakta de sakkunnigas utredning och därav följande riksdagsbeslut i förenämnda frågor, innan kommittén avfattade sitt utlåtande till stadsfullmäktige.

De sakkunnigas förslag hade behandlats av skolöverstyrelsen år 1931. De vid 1932 års riksdag på grundval därav i dessa frågor meddelade besluten innefattades i kungörelse, utfärdad den 30 december 1932.

Av det anförda framginge, att varken den kommunala fortsättnings-skolkommittén i Malmö haft möjlighet att före utgången av år 1932 avgiva något utlåtande och förslag till framtida anordning av fortsättningsskolan i Malmö eller stadsfullmäktige kunnat före samma tidpunkt fatta beslut rörande det sedan september 1927 vilande regleringsförslaget, såvida hänsyn skulle tagas till den väntade nya lagstiftningen rörande fortsättningsskolan.

Beträffande frågan, om icke regleringen kunnat beslutas under tiden mellan riksdagsbehandlingen år 1932 och tidpunkten för kungörelsens utfärdande, ville styrelsen erinra om det stora antalet spörsmål rörande fortsättningsskolan, som behandlats av 1932 års riksdag. Det vore en vanskelig sak att endast på grundval av korta meddelanden i pressen planera och besluta för ett flertal år framåt. Styrelsen hölle för troligt, att en eventuellt sålunda beslutad reglering redan efter kort tid måst omarbetas. Tillika ville styrelsen framhålla, att ärenden av så stor betydelse som frågan om fortsättningsskolans framtida gestaltning i Malmö och regleringen av vissa lärartjänster därstädes icke kunde av vederbörande kommunalmyndigheter förberedas och av stadsfullmäktige slutligen prövas på så kort tid som ett halvår.

Då fortsättningsskolkommittén ansett sig böra vänta med sitt utlåtande, tills kungörelsen i anledning av besluten vid 1932 års riksdag utkommit, hade den icke kunnat förrän i början av år 1933 fatta slutgiltig ståndpunkt till sitt uppdrag, och sedan hade hela år 1933 förgått, innan ärendena blivit slutbehandlade av de kommunala organen. Någon nämnvärd förkortning av denna tid för ärendets beredning hade enligt styrelsens bedömande icke varit möjlig att åstadkomma.

Genom den nu lämnade redogörelsen för fortsättningsskolfrågornas behandling syntes det styrelsen tydligt ådagalagt, att den ifrågavarande regleringen omöjligt kunnat verkställas tidigare än som skett, och att ett verkligt behov av förlängning av den med utgången av år 1932 utlöpan-de fristen föreläge.

Skolöverstyrelsen, statens pensionsanstalt och statskontoret hava i avgivna utlåtanden tillstyrkt utsträckning av tiden för åtnjutande av den i folkskolestyrelsens framställning avsedda lindringen i engångsavgift till statens pensionsanstalt.

Enligt från statens pensionsanstalt inhämtad uppgift kan antalet befattningar vid kommunala fortsättningsskolor, som efter utgången av år 1932 anmälts för beredande av pensionsrätt åt innehavaren eller beträffande vilka dylik anmälan inom den närmaste tiden förväntas, beräknas uppgå till 23. Därest bestämmelserna i mom. 5 b) i övergångsstadgandena till kap. IV i anstaltens reglemente erhålla förlängd giltighet med avseende å befattningshavare vid dylik skola och på grund härav komma att tillämpas å nyssnämnda befattningar, beräknas den nedsättning i huvudmäns engångsavgifter, som detta skulle medföra, uppgå till ett belopp av sammanlagt ungefär 25,000 kronor. Detta belopp kommer dock icke att

såsom utgift belasta det å riksstatens elfte huvudtitel uppförda anslaget till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt. Däremot kommer den hos anstalten förefintliga fondbristen att ökas med motsvarande belopp.

Den tidsfrist, inom vilken huvudman för kommunal fortsättningsskola hade att reglera och hos statens pensionsanstalt anmäla befattning vid skolan för att komma i åtnjutande av befrielse från den huvudmannen åvilande andelen av ifrågakommande engångsavgift, utgick, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, den 31 december 1932. Ehuru icke utan tvekan anser jag mig böra i anledning av den föreliggande framställningen förordna, att den ifrågavarande tidsfristen något förlänges. Förlängningen synes mig böra begränsas att avse tiden till utgången av innevarande år. Jag anser mig härvid böra uttryckligen betona, att för tid därefter ytterligare utsträckning av här avsedda tidsfrist enligt min mening icke bör ifrågakomma. Det bör beaktas, att även för befattning, som först efter utgången av stadgad respittid anmäles till delaktighet i anstalten, huvudmannen erhåller viss befrielse i fråga om erläggande av engångsavgift, nämligen med hälften av den på honom belöpande andelen.

*Departements-
chefen.*

Enär huvudgrunderna för pensionsanstaltens reglemente fastställts av riksdagen, synes mig den nu föreliggande frågan böra underställas riksdagens prövning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i mom. 5 b) av övergångsstadgandena till kap. IV i reglementet för statens pensionsanstalt den 31 december 1919 föreskrivna tid, inom vilken huvudman för kommunal fortsättningsskola har att, för åtnjutande av där stadgad förmån i fråga om erläggande av engångsavgift, anmäla befattning för beredande av pensionsrätt, må utsträckas till utgången av år 1934.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.